

**BUDAPEST FŐVÁROS XV. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT
POLGÁRMESTER**

Ikt. sz.: *117* - *176*/2012.
Az ülés száma: *116* - *15*/2012.
Az ülés időpontja: 2012. május 30.

Hiv. szám.: ...../2012.
(Témafelelős: OMIS Iroda)

Előterjesztés

bizottság létrehozásáról a Pestújhelyi térre tervezett „helytörténeti fasor és sétány”-ra tervezett személyek javaslatételére

Tisztelt Képviselő-testület!

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete 2011. november 30-i ülésén az 1051/2011. (XI. 30.) számú határozatával úgy döntött, hogy felkéri a polgármestert, hogy a városrészenkénti helytörténeti fasorok megvalósítása érdekében a Rákospalotai Helytörténeti Gyűjtemény munkatársával készíttessen javaslatot a fasorok főnevére. Az első helytörténeti fasor a Pestújhelyi téren kerül kialakításra.

A fasor kialakításával emléket kívánunk állítani olyan személyeknek, akik munkájukkal a kerület, kerületrészt szellemi, környezeti fejlődésének meghatározó alakjai voltak, illetve olyanoknak, akik a kerület lakójaként országos hírnévre tettek szert. Kiss Emília a Rákospalotai Helytörténeti Gyűjtemény vezetője állította össze a mellékelt névsort, amely 99 nevet tartalmaz.

Terveink szerint idén 36-38. fa elé kerülne egy-egy 25 x 15 cm-es tábla, melyen a személy nevét és foglalkozását tüntetnénk fel.

Javasom a Képviselő-testületnek, hogy hozzon létre egy legalább 3 tagú bizottságot Pestújhelyhez kötődő személyekből, akik javaslatot tesznek azokra a „pestújhelyiekre”, akikre a helytörténeti fasor szereplőiként is szeretnénk emlékezni.

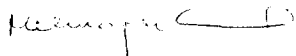
A bizottság tagjainak javasolom: Báder György, Frák Erika, Kiss Emília, dr. Lövey György, Molnár Béla, Nagy Edit, Nagy Előd, Pál Nándor, Pintér Zsuzsanna, Sztatényi Mária.

A fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testület döntését.

Budapest, 2012. május 17.

László Tamás
polgármester

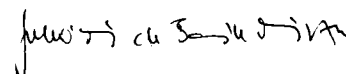
1) Témafelelős: OMIS Iroda

2) Bizottságok:
PJ SZCST KKES TVÉK
X X

3) Melléklet: 1. sz. A Budapest XV. ker. Pestújhelyi téren kialakítandó „Emlék-fasor” kialakításával kapcsolatban szóba jöhető személyek névsora

2. sz. 1052/2011. (XI. 30.) sz. határozat

4) Jegyzői láttamozás: 2012. május *18.*

Aláírás:

Határozati javaslat:

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat képviselő-testülete úgy dönt, hogy

(1) megbízza a polgármestert, hogy az előterjesztésben felsorolt személyek felkérésével hozzon létre legalább 3 tagú bizottságot, amely az előterjesztés 1. számú mellékletét képező listából javaslatot tesz 38 személy nevére, akiknek emlékét a helytörténeti fasor is őrzi.

Felelős: polgármester

Határidő: 2012. szeptember 30.

(2) a Képviselő-testület 1052/2011. (XI. 30.) számú határozatának - a Pestújhelyi térre tervezett helytörténeti fasor építészeti és környezetalakítási terveinek elkészítése - végrehajtási határidejét 2012. szeptember 30-ára módosítja.

Felelős: polgármester

Határidő: 2012. május 30.

Jogszabályi hivatkozás: 1990. évi LXV. tv. a helyi önkormányzatokról 1.§ (4)bek.

A Budapest XV. ker. Pestújhelyi téren kialakítandó „Emlék-fasor” kialakításával kapcsolatban szóba jöhető személyek névsora

Összeállította: Csokonai Művelődési Központ Rákospalotai Múzeum - Kiss Emília 2012. május 16.

*„Vajjon az idők szülik-e a nagy embereket, vagy a nagy emberek csinálják-e a történelmet?”
írja Deák Sándor a Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935 című könyv előszavában*

AZ ALAPÍTÓK

Bezsilla Nándor (1868-1917)

Ügyvéd. Széchenyitelep első parcellázója, telektulajdonos, a Széchenyi-telepi Kaszinó kezdeményezője (1903), a születő Pestújhely társadalmi életének meghatározó személyisége. 1920-ban post humus díszpolgárrá választják, utcát neveznek el róla.

Pestújhely megszületését elsősorban a parcellázást kezdeményező Bezsilla Nándornak köszönheti. Aki 1868-ban született Turán, szülei parasztok. Papnak taníttatják, így kerül a váci piaristákhoz, majd ügyvédnek tanul Pesten. A parcellázás éveiben a József körúton lakik, és a Teréz körúton működteti irodáját, ahol magának a parcellázásnak is az igazgatósága van, és ahol kiadja a telep reklámját szolgáló Széchenyi-Telep című könyvműtést. Már valamikor a századforduló táján felépíti szép villáját azon a hatalmas telken, amely most egy egész lakótelep. (Ma már nincs meg a háza, az ötvenes években lebontották.) 1912 körül költözik ki Pestújhelyre, szép nagy családjával: összesen heten vannak a Bezsilla-gyerekek. Itt természetesen minden helyi akcióban szerepet vállal, szervezője a munkás-gimnáziumnak, tagja a leánypolgári iskolaszékének, az iskola (rá)építési bizottságának, alapító elnöke a Széchenyitelepi Kaszinónak. És mecénása több kezdeményezésnek úgy is, mint az egyik vagy talán a legnagyobb pestújhelyi ingatlanvagyon birtokosa. A már említett háztömbnyi területen kívül övé a Bosnyák és Thököly utakkal parcellázott rész is, és számos szülő ingatlan a település legkülönbözőbb pontjain. Korai halála – a gyógyíthatatlan tüdőgyulladás láza 1917-ben ragadja el. Poszthumusz választják meg díszpolgárnak 1920-ban, és ekkor kapja meg a nevét az utca, amely addig csak a keresztnevét viselte.

Forrás:

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

dr. Szücs (Frankl) István, a „Méltóságos” (1868 – 1953)

Minisztériumi fogalmazó, később államtitkár. Telektulajdonos, tagja az elszakadást előkészítő bizottságnak. Iskolaalapító és templomépítő. A kaszinó elnöke, a hitelszövetkezet igazgatóságának tagja. A helyi Vöröskereszt alapító tagja. A Pestújhelyi Sport Club választmányának tagja. 1915-ben a község díszpolgári címmel ismeri el.

Szirákon született 1868-ban, a Frankl családnéven anyakönyvezték egy olyan család gyermekeként, amelyről vajmi keveset tudunk. Tulajdonképpen csak azt – és ez is inkább

valószínű, mint tény –, hogy a fiú korán árvaságra jutott, s egyik nagybátyja neveltette, beadva őt a váci piaristák internátusába. (Nincs kizárva, hogy ezt megelőzően maga a család is Vácott élt, vannak erre utaló nyomok.) A keresztségben az István nevet kapta az atyáktól, itt végezte be alsóbb iskoláit, szoros barátságban iskolatársaival, Bezilla Nándorral, Veszelovszky Bélával – akikkel együtt később majd megalapítja Széchenyitelepet, és Schwarcz Gusztávval, a későbbi nagyhírű palotai plébánossal. A budapesti egyetem bölcsészkarán szerez diplomát, rövid ideig tanít a VII. kerületi fő-gimnáziumban, majd hivatalnoknak szegődik, először a belügyhöz. Az ifjú Frankl István igazi karrierje 1896-ban, a kultuszminisztériumban kezdődik. Segédfogalmazóként alkalmazzák, majd segédtitkár lesz. Feltűnően szép kézírása miatt maga a miniszter is gyakran veszi igénybe szolgálatait, legtöbb levelét vele másoltatja. Egyre feljebb kerül a hivatalnoki ranglétrán, s 1916-ban már annak az ügyosztálynak az élén áll, amely az állami népiskolák ügyeivel foglalkozik. Egyike a klebelsbergi iskolapolitikai koncepció tényleges kidolgozóinak. Hivatali karrierje itt sem ér véget: már mint helyettes államtitkár vonul nyugdíjba a harmincas évek közepén, számos kitüntetéssel is elismerve. Több más mellett birtokosa a Ferencz József-rendnek, és lovagja a Szent Gergely-lovagrendnek. Munkásságának része egyetlen tudományos munkája, a Xenophon memorabiliáinak pedagógia jelentőségéről publikált tanulmánya. Továbbá az is, hogy több cikluson át tagja a Pestmegyei törvényhatóságnak, s a kerület, amelyhez Pestújhely is tartozik, a harmincas években két ciklusra is megválasztja országgyűlési képviselőnek.

Ami magánéletét és életének pestújhelyi vonatkozásait illeti, ott van természetesen az első telektulajdonosok között (1897-ben veszi meg a kettős telket), de eleinte csak nyaralóként használja azt a kis épületet, amely emeletesre és oldalszárnyakkal bővítve ma is áll az Árvavár utca 5-7. szám alatt. Ekkor a József körúton lakik, s ide is nőszül: elveszi feleségül a Pest megyei földbirtokos családból való Staudinger Jolánt. (Maga a Staudinger család is – amelynek egyik ága Apáthyra magyarosít – megjelenik ekkortájt Pestújhelyen, s hamarosan a népes família is a helybeli intelligencia érdemes körét gyarapítja.) Az esküvő időpontja valószínűleg 1901. És ugyanez az év – s talán esemény – indukálja a névmagyarosítást is: Frankl István 1901-től kezdve lesz Szücs István. Szücs tagja az elszakadást előkészítő bizottságnak, s mielőtt a bizottság és a népmozgalom sikerrel véget ér, 1908-ban végleg kiköltözik a telepre. A megalakuló község válláról óriási terhet vesz le azzal, hogy a területére eső községi népiskola államosítását kieszközli. Megválasztják a templomépítő bizottság elnökének, a telepi kaszinó elnökének ugyanekkor, 1910-ben. 1911-ben megalapítja a katolikus leánypolgárit, amelynek az első igazgatója is. Tagja a munkásgimnázium szervezőbizottságának, a helyi Vöröskereszt megalapítását szorgalmazóknak is vezéralakja, s vezetésével indul akció 1914-ben egy nagykapacitású ingyenkonyha felállítására Pestújhelyen. Időközben még egy iskolát alapít: a katolikus felsőkereskedelmit, igazodva a település demográfiai össze-tételéből adódó igényekhez. 1913-ban kezdeményezésére megnyílik Pestújhelyen az első állami óvoda. Tagja a megalakuló Pestújhelyi Sport Club választmányának, a hitelszövetkezet igazgatóságának. 1915-ben a község díszpolgári címmel ismeri Szücs István el érdemeit, s utcát nevez el róla, amelyen még évtizedekig sétálghat majd, igaz, időközben a nevet viselő táblát kicserélik a falakon és a kerítéseken. Aktivitása a húszas-, harmincas években sem csökken, nincs olyan társadalmi esemény, jótékonyakció, amelynek ne lenne legalábbis részese, ha már nem vezetője. Így mond beszédet a Gömbösféle Nemzeti Egységpárt helyi csoportja alakuló gyűlésén, búcsúztatja a plébánost, Vedres Bélát, köszönt, ha köszönteni kell, köszöntik, ha újra és újra kitüntetik, s eközben közmegebecsülésnek örvend, mint közismerten olyan ember, aki eleget tesz minden elvárható társadalmi kötelezettségének, aki hosszan elkíséri az ismerős családok gyerekeit az iskoláig, latinórákat ad, Jolán-napkor estélyt rendez felesége tiszteletére a nagy ebédlőben, hetente egyszer, úri passzióból kártyapartin vesz részt, képviselői fogadóóráján lelkiismeretesen meghallgatja a panaszokat és próbál segíteni, számos pestújhelyinek állást szerez a

kultuszminisztériumban, eközben szerények és visszafogottak a gesztusai, hatalmát, fölényét senkivel sem érezteti, s lehet, hogy el sem várja a „méltóságos” megszólítást, amit mindenki szívesen használ mégis a nevét emlegetve vagy éppen megsüvegelve. Családja is részese minden pestújhelyi eseménynek, akciónak. Két lánya közül az egyiket, Irént, a helyben szatócskodó Antall Lajos volt somlói kisbirtokos fia, id. Antall József veszi feleségül, a másikat, Pipit, azaz Ilonát a pestújhelyi felsőkereskedelmi tanára, később szintén kultuszminisztériumi hivatalnok, Schöpflin Pogány Károly.

1949-ben megvonják a nyugdíját, hamarosan a családi házat is államosítják, egy kis szobát hagynak meg az idős házaspárnak. Talán csak azért nem telepítik ki a megszülető nagyvárosból, mert akkor már sokat betegeskedik. 1953-ban halt meg. Egy (társ)emléktáblája van a római katolikustemplomban.

Forrás:

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

dr. Gerecze Péter (1856 – 1914)

Régész, művészettörténész, főreáliskolai tanár. Telektulajdonos, Pestújhely önállóvá válásának egyik kezdeményezője. A munkásgimnázium szervezője. Tagja az első képviselőtestületnek. Tagja a Pestújhelyi Sport Club első választmányának. Az első világháború alatt tifuszos betegeket fotografált a hadikórházban, hogy utolsó emléket küldhessenek haza szeretteiknek. Maga is megkapta a fertőzést, mely halálát okozta.

Gerecze Péter, a jó nevű régész, művészettörténész Désen született, 1856. május 23-án. Egyetemi tanulmányait Kolozsvárott fejezte be, majd Pécsen, később Budapesten tanít. Európai művészettörténeti tanulmányútjainak termékeny évei után, 1878-tól kezdve rendszeresen jelennek meg publikációi a műemlékek és archeológiai kutatások köréből. Művészettörténeti írásaiban főleg a pécsi székesegyházzal és Árpád-kori templomainkkal foglalkozott, ő kezdte meg a pilisszentkereszi középkori romok feltárását. Részt vett a magyarországi műemlékek első repertóriumának összeállításában. Tagja volt a Műemlékek Országos Bizottságának is. Halála előtt nem sokkal irányította a Pestújhely határában folyó ásatásokat, amelyeknek során Regtelek középkori falujának templomát ásták ki a homok alól, párhuzamosan az ugyanitt, azaz a MÁV-telepen megkezdődő házépítési munkálatokkal. Ennyi – szűkszavúan előadva – Gerecze Péter hivatalos életrajza.

Az első parcellázási periódusban vesz házhelyet a Széchenyitelepen, a László utcában. A 16. számú telken aztán 1900-ra felépül a kényelmes, többszobás családi ház is, a familia kiköltözik a szépen alakuló villanegyedbe. Kezdetől a legharcosabb szorgalmazója, ügyintézője és kijárója a telep önállóvá válásának, tagja az elszakadást előkészítő bizottságnak, s az önállóság elnyerése után is motorja szinte minden helyi társadalmi mozgalomnak. Az építések finanszírozó hitelszövetkezet, az 1909-ben alakult Széchenyitelepi Fülléregylet igazgatója. Egyik szervezője 1908-ban a katolikustemplom építését előkészítő bizottságnak. 1910-ben a helybéli munkásgimnázium szervezője, s ajándékaival gyarapítja az ekkor alapított leánypolgárit. Tagja a Pestújhelyi Sport Club első választmányának, és – magától értetődően – az első, az 1910-ben alakult pestújhelyi képviselőtestületnek. 1914-ben sebesült és beteg, világháborús katonák kórházává alakítják át a Pestújhelyi Szanatóriumot. Lánya, Margit önkéntes ápolónőként nap mint nap itt dolgozik. Ő is bejár a kórházba, a tifuszos betegeket fotografálja nagy, régészeti feltárásai során használt masinájával, hogy a szerencsétlen, akár halálra ítéltnek is mondható invalidusok még egy fotót küldhessenek szeretteiknek, talán utolsó állomáshelyükről. 1914 októberének végén Gerecze megkapja a fertőzést, kilenc napig fekszik eszméletlenül, s november másodikán,

halottak napján, anélkül, hogy eszméletét egy percre is visszanyerné, meghal. Jó egy évvel később Gereczéék már nem polgárai Pestújhelynek.

Forrás:

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Veszeloyszky Béla

Rákospalotai jegyző, önkéntes tűzoltó osztályparancsnok ugyanott. Pestújhely területe felparcellázásának kezdeményezője. Együtt járt a váci piaristák internátusába dr. Szücs (akkor még Frankl) Istvánval, Bezsilla Nándorral, Schwarcz Gusztávval.

Forrás:

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

AZ ANTALL-CSALÁD

Antall Lajos

Ifj. Antall József, miniszterelnök nagyapja, kismemesi származású. Birtokát eladva, 1908 körül költözött a Széchenyi-telepre, ahol a László utca 17. szám alatt megnyitotta szatócsüzletét.

A birtokosztokodás körüli családi vitákon túljutva – s feleségének unszolására, aki minden áron városba akart költözni - került a család Pestújhelyre. Antall Lajos aktívan vállalt részt a helyi közügyekben, tagja az elszakadást előkészítő bizottságnak, 1910-től a képviselőtestületnek is: eleinte esküdtként, 1927-1930-ig törvénybíróként. 1936-ban halt meg.

Antall Béla (1898-1953)

Antall Lajos kisebbik fia, 1945-től a földművelésügyi minisztérium közigazgatási államtitkára

Mint rendőrségi nyomozó kezdte pályáját, majd a földművelésügyi minisztériumba szegődött hivatalnoknak, ahol 1945-ben már közigazgatási államtitkárként tevékenykedett. A kisgazdapárt delegáltjaként vett részt a helyi közgyűlés munkájában a fordulat évéig (a jogügyi bizottság tagjaként). Családja a László utcai házban élt.

Antall József (1896-1974)

Antall Lajos elsőszülött fia. Jogot végzett, 1923-tól miniszteriális hivatalnokként főleg szociális ügyekkel foglalkozott. 1939-ben menekültügyi kormánybiztos, 1945-ben újjáépítési miniszter.

1924-ben vette feleségül Szücs Irént, a pestújhelyi notabilitás, Szücs István lányát. A házasságból két gyermekszületett: József és Edit. Pestújhelyen élt a család abban a villában, ahol Szücsék is, csak a háború után költöztek be Pestre, a Ferenciek terére. Kisgazdapárti politikus ő is, s változatlanul szociális ügyekkel foglalkozik, de egyre magasabb rangban. 1946-ban nyugdíjazták, de részese marad, képviselőként is, a politikai közéletnek. Csak a fordulat évében, 1949-ben vonul végleg vissza mindenközéleti tevékenységtől, eltekintve az ötvenhatos intermezzótól: a kisgazdapárt újjászervezésének egyik kezdeményezője volt. Pestújhely közéletének is fontos és gyakori szereplője. Sportszeretete magyarázza, hogy kezdeményezésére két tenispálya is épült a községben, az első a felsőkereskedelmi telkén, a második a Pestújhelyi Sport Club pályáján, amely egyesületnek évtizedekig a vezetői között találjuk, Vedres távozása után néhány évig elnöke is. Ő alapítja 1931-ben, a nagy válság évében az újabb ínségkonyhát (helyi ínségnyhító bizottság elnöke).

ifjabb Antall Józsefről (1932, Pestújhely -1993, Budapest)

A független Magyarország első miniszterelnöke. 15 éves koráig élt a községben.

Miután a család beköltözött a Belvárosba, ritkán jött vissza ide, s ezek a látogatások is csak addig tartottak, amíg nagyszülei éltek.

Forrás:

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

KÖZSÉGI KÖZIGAZGATÁS 1. - BÍRÁK

Márkus Gyula

Pestújhely első bírása, két cikluson keresztül 1910-1916 között. Részt vett az elszakadás előkészítésében. Eleinte ő finanszírozta a község háza működését, részben a saját nevére felvett hitelekkel, részben úgy, hogy az első évben átvett hivatalos állami fizetését hónapról hónapra befizette a község kasszájába.

Övé volt az első házak egyike is, sokszor vezető szerepet vállalva vett részt az első világháború előtti szinte minden helyi társas akcióban. Elnöke az 1909-ben alakult Filler-egyletnek, elnöke a polgárok társaskörének, szervezője a munkásgimnáziumnak, tagja a leánypolgári iskolaszékének. Bírói hivataláról 1915 nyarán mondott le. Sorsának alakulásáról további részleteket nem ismerünk.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Landstorf Nándor (1876-1935)

Asztalosmester, a község alapításától haláláig képviselőtestületi tag. 1902 óta volt háza Pestújhely területén. Kétszer is bírója volt a településnek. Másodszori székfoglalójában „az igazságosság, a pártatlanság és a közérdek mellett tett hitet”.

Családja a múlt század közepén érkezett német földről Magyarországra, az akkori családfőt előmunkásnak hívta be Palotára az olajgyár. Landstorf Nándor 1876-ban született, asztalosmestert tanult. Felnőtt élete jelentős részében az Istvántelki Főműhelyben dolgozott, itt lett tagja a szociáldemokrata pártnak – 1920 után, meghurcolására hivatkozva megszüntette a tagságát, és soha semmilyen pártba nem lépett be többé. Tagja már az elszakadást szorgalmazó bizottságnak is 1909-ben, mint egyike az alapítóknak: háza a Székely utca 23. szám alatt 1902-ben épül fel. A község alapítása óta tagja a képviselőtestületnek, s az is marad egészen a haláláig. Bírói működése első periódusa: 1914-15-ben volt, 1933-ban újra bíróvá választják. És 1935 novemberében, közel a hatvanhoz, meghal. A község háza ravatalozzák fel, díszsírhelyet kap a pestújhelyi temetőben, az iskolák növendékei állják végig a Hősök útját, ahol koporsóját kíséri a temetőig gyakorlatilag az egész falu. A helyi újság terjedelmes vezércikket szentel „mindenki Nándi bácsijának”, akit – úgymond – a tisztességéről és tehetségéről meggyőzött közönség soha el nem felejt.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Staudt Ferenc

Az alapítók között számon tartott kőműves vállalkozó. Tevéleges szereplője az elszakadást előkészítő bizottságnak is, tagja az első képviselőtestületnek. 1915-1916-ban megbízott bíró.

A második ciklusban törvénybíróként választják meg, s amikor Landstorf lemond – 1915-ben –, mint annak helyettese, megbízott bíróként tevékenykedik egészen 1916-ig, amikor Fülöp

Károlyt megválasztják. Mint a tűzoltók egyik alparancsnoka is közismert volt a régi településen, s egyikigazgatósági tagja a Pestújhelyi Hitelszövetkezetnek.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Fülöp Károly (1863 - ?)

1916-tól 1934-ig volt Pestújhely bírója – néhány hónapos megszakítással. Ezt megelőzően öt éven át volt esküdt is, így igazán elmondható róla, hogy a község szolgálatában töltötte el élete javát.

Fülöp Károly 1863-ban született Aranyosmaróton, és szabóként dolgozott abban az időszakban, amikor még nem költözött Pestújhelyre: ez 1908-ban, tehát még a széchenyitelepi periódusban történt. Hosszú bírói működése alatt szívesen vállalt szerepet a családok magánéletében is: kis túlzással fél Pestújhely akkor legifjabb nemzedéke mondhatta őt keresztapjának.

Forrás:

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Kády József (? – 1942)

1916 óta lakik itt Pestújhelyen, 1930-tól képviselő a helyi testületben. Mint nyugalmazott detektív főfelügyelő vállalja el Pestújhelyen a bírói hivatalt 1936. április 29-én. 1942 decemberében, hosszas betegeskedés után halt meg.

Családját a Rákosi-korszakban kitelepítették Pestújhelyről.

Forrás:

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Rácz József

A harmincas évek elején lesz a helyi képviselő-testület tagja, ahol 1933-tól mint esküdt tevékenykedik. 1936-ban megválasztják törvénybírónak. Amikor Kády József meghal, megbízott helyettes bírója lesz Pestújhelynek. 1943-1944-ben bíróvá választják, a legnehezebb háborús években tölti be az első ember hivatalát.

Forrás:

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

KÖZSÉGI KÖZIGAZGATÁS 2. - FŐJEGYZŐK

Piszter János

Pestújhely első főjegyzője 1910-1918 között. A második világháború előtt és alatt a PSC alelnöke volt.

1909-ben a megyei alispán rendeli ki – akkor főtí segédjegyző –, hogy előkészítse az önálló Pestújhely megalakulását. 1910-től a község vezető jegyzője. Mint a község első hivatalnoka nehéz helyzetben, támadások keresztüztüében végezte munkáját, a végeredményt tekintve megbízhatóan, hiszen sikerült kialakítania a hivatalos működés tartós kereteit, s látványos

kudarok sem jelzik pályáját. A távolságtartó hivatalnok alaptípusát testesíti meg, nem vett részt különösebb aktivitással a helyi társas és társadalmi életben sem, az egyetlen, ebbe a körbe vágó adat: a második világháború előtt és alatt a PSC alelnöke volt. 1918-ban Veresegyházára távozott.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Rakssányi Elemér (1874 – 1954)

1912-től adóügyi jegyző, 1920-1934 között főjegyző. Evangélikus presbiter. A kaszinó ügyvezető elnöke, lapszerkesztő, s több társadalmi szervezetben is vezető tisztséget töltött be.

1874-ben született, a család dunaföldvári illetőségű. Édesapja is jegyző volt. Fiatalember, amikor 1914-ben végleg Pestújhelyre költözik, Gereczéék, Szücs István utca 16. szám alatti, árván maradt házában talál otthont hat gyermekével, családjával. Hamarosan az evangélikus egyház presbitere lesz, 1918-tól a kaszinó ügyvezetőelnökeként tevékenykedik, s mint lapszerkesztő is hallatja hangját: Weszter Sándorral együtt szerkeszti a munkáspárti Pestújhelyi Közlönyt. A már felsoroltakon túl alelnöke volt a PSC-nek, első elnöke a Pestújhelyi Hitel-szövetkezetnek, alelnöke a Pestújhelyi Polgárok Társaskörének. Közvetlenül felmentése előtt jelentette meg a település addigi történetét összefoglaló munkáját, Pestújhely monográfiáját. Zamárdiban tartott fenn egy kis nyaralót. Nyugállományú pihenését itt kezdte meg a harmincas évek végén, és itt élt haláláig, 1954-ig.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Sór Ferenc

A Rakssányi nyugdíjazásával kezdődő időszakban lesz népszerű főjegyzője Pestújhelynek, akit már korábban mint adóügyi jegyzőt helyezett át ide a járási főszolgabíró Rákosszentmihályról 1933 végén. Amikor Rakssányit felmenették, dr. Sór Ferencet választotta meg a község képviselőtestülete utódjául, vezetőjegyzőnek.

Sokak meglegésére végezte munkáját az akkor még alig harmincéves főhivatalnok, nehezen is törődött bele a közönség és annak hangadó része, hogy 1935 januárjában mégsem őt véglegesítették a posztján, s helyette Szlatényit jelölték felsőbb helyről, amit a testület természetesen fegyelmezetten nyugtázott. Sór Ferenc életútjáról további adatokkal nem rendelkezünk.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Szlatényi Ernő (1887-1951)

Pestújhely utolsó főjegyzője 1935-1945 között. Tapasztalt pénzügyi szakemberként rendbe tette Pestújhely gazdálkodását, pontot téve néhány régóta húzódozó ügyre is: ő

építtette meg a ravatalozót, szerzett újközségházát a hivatalnak, és így tovább. 1945-ben betegségére hivatkozva, lemond, szeptemberben nyugdíjazzák.

1887-ben született Püspökszilágy községben, tízgyermekes kisbirtokos családban, 1908-ban érettségizett Balassagyarmaton. Ezután a berceli körjegyzőségen mint jegyzőgyakornok szerezte meg az előírt gyakorlatot, 1909-1910-ben díjnok a Pestvidéki Királyi Törvényszéknél – közben Budapesten közigazgatási vizsgát tesz –, 1911-ben választják meg Sződ község aljegyzőjének, ahol 1920-ig dolgozik. Innen Dunakeszi községbe kerül, ahol 1928-ig szintén aljegyzőként tevékenykedik. Mogyoród ekkor választja meg jegyzőjének, ahonnan 1935. január 15-ével távozik, amikor Pestújhely vezető jegyzője lesz. Tapasztalt pénzügyi szakemberként rendbe tette Pestújhely gazdálkodását, pontot téve néhány régóta húzódó ügyre is: ő építtette meg a ravatalozót, szerzett újközségházát a hivatalnak, és így tovább. 1945-ben betegségére hivatkozva, lemond, szeptemberben nyugdíjazzák. Tekintélyének jele, hogy a háború után sem érték atrocitások sem őt, sem a családját, sőt, az új kommunista főjegyző, Szász Béla rendszeresen kikérte és elfogadta a közigazgatásra vonatkozó tanácsait. 1951-ben halt meg.

Forrás:

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.
Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

EGYHÁZAK

Mácsay Károly

Volt rákospalotai káplán, Pestújhely első plébánosa 1911-1913 között. Dr. Bors Emil László utcai villájában rendezett be ideiglenes kápolnát, amely biztosította a római katolikus hívek rendszeres vallásgyakorlását.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Holló Szilvia Andrea (szerk.): Közös akarattal. Budapest, 2009.

Vedres Béla (1884 - ?)

Pestújhely plébánosa. 1913 és 1937 között, csaknem negyedszázadon át volt Vedres Béla a Budapest-Pestújhelyi Keresztelő Szent János egyházközség apátplébánosa: a régi község egyik legismertebb alakja, templomépítő. A r. k. polgári fiúiskola és a r. k. felsőkereskedelmi iskola megszervezője.

Sövényházán született 1884-ben, középiskoláit Szegeden, teológiai tanulmányait Vácott végezte. Néhány, rövid ideig tartó kitérő – különböző kis falvakban lelkészkedik – után kerül a még éppen csak kiépülő nagyközségbe, ahol maga is az építést tartja legfontosabb feladatának, és gyakorolja is 1937-ig, amíg egyházpolitikai megfontolásból innen Félegyházára át nem helyezik. Az ő évtizedeiben épült fel a templom és a paplak, ahol az egyházközség fénykorában, a harmincas évek elején-közepén 3-4 segédlelkész is lakott, szolgálva az Istent és a híveket. Hittant tanít a település majd' mindeniskolájában, s mindenhol volt, ahol történt valami, vagy ahol a közönséggel együtt ő is jól érezhette magát. Hosszú ideig elnöke a Pestújhelyi Sport Clubnak, kezdeményezője a Vöröskereszt helyi fiókja megalakulásának, vezetője a katolikus cserkész-csapatnak. 1937-ben az Ipartestület dísztermében nagy lakomával, féltucat tószttal búcsúztatja a község, a közgyűlés díszpolgári címmel tünteti ki.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Holló Szilvia Andrea (szerk.): Közös akarattal. Budapest, 2009.

Tóth József

Pestújhely plébánosa 1945-1958 között. A Keresztelő Szent János templom háború utáni újjáépítése az ő nevéhez fűződik.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Holló Szilvia Andrea (szerk.): Közös akarattal. Budapest, 2009.

Márton Mihály (? – 2001)

Pestújhely plébánosa 1991 - 2001 között. A Keresztelő Szent János templom rendszerváltás utáni felújítása, korszerűsítése az ő nevéhez fűződik. 2002 óta ismét megrendezik a Keresztény Bált.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.
 Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.
 Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.
 Holló Szilvia Andrea (szerk.): Közös akarattal. Budapest, 2009.

Asztalos Lajos

Főpostamester. Az egyházközség első megválasztott gondnoka volt, aki minden szabad idejét egyházának szentelve vezette a szervezkedés munkáját. Míg az egyháznak beszolgáló lelkészei voltak, nevezetesen: Keresztesi Sámuel, Vajda István, Székely István lelkészek, addig az egyházközség helyi vezetője, s a presbitériummal együtt igazi gondozója tulajdonképpen Asztalos Lajos gondnok volt.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.
 Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.
 Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.
 Holló Szilvia Andrea (szerk.): Közös akarattal. Budapest, 2009.

Biberauer Richárd

A pestújhelyi református gyülekezet első lelkipásztora 1913-1915 között. A magyarországi Filadelfia Diakonissza Egylet megálmódója és megszervezője, vezetője volt. Később a Bethesda kórház igazgatója.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.
 Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.
 Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.
 Holló Szilvia Andrea (szerk.): Közös akarattal. Budapest, 2009.

Törös Sándor.

1922-ben került a helyi református gyülekezethez helyettes lelkészként. 1930-tól megválasztott lelkész. Az ő szolgálata idején épült fel a gyülekezet temploma a Paula (ma: Sztárai) téren.

A Turul Diákszövetség és a Ráday cserkészcsapat alapító elnöke. 1933-ban megválasztják képviselőnek, s az marad egészen a háború végéig. 1945-ben elhagyja az országot, sorsáról további információkkal nem rendelkezünk. *Megítélése nagyon ellentmondásos!!!*

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.
 Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.
 Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.
 Holló Szilvia Andrea (szerk.): Közös akarattal. Budapest, 2009.

Hézszer Zoltán

A pestújhelyi református gyülekezet lelkipásztora 1952 - 1985 között. Lelkészsége alatt vált Újpalota is az egyházközség részévé.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.
 Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.
 Holló Szilvia Andrea (szerk.): Közös akarattal. Budapest, 2009.

Jeszenszky Ignác (? - 1924)

A pestújhelyi evangélikus gyülekezet első lelkésze 1920-1924 között

Komjáthy Béla

A pestújhelyi evangélikus gyülekezet lelkésze 1928 - 1945 között. A templomépítő

Kürtösi Kálmán

A pestújhelyi evangélikus gyülekezet lelkésze 1946-1969 között

Schreiner Vilmos

A pestújhelyi evangélikus gyülekezet lelkésze 1969 - 1986 között

Wick Fülöp

A Pestújhelyi Baptista Gyülekezet egyik megszervezője, később első presbitere.

Nagy Pál

Az önálló Pestújhelyi Baptista Gyülekezet első lelkésze 1935-1941 között.

Dr. Duschinszky Jenő és dr Duschinszky Ármin

Rákospalotai rabbik, ők látták el a pestújhelyi zsidó hitközség gondozását.

Mindegyikükhöz:

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.
 Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.
 Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.
 Holló Szilvia Andrea (szerk.): Közös akarattal. Budapest, 2009.

OKTATÁSÜGY

Molnár Viktor (Brassó, 1859. aug. 9. - Budapest. 1918. ápr. 27.)

Jogi tanulmányok után a VKM tisztviselője, miniszteri tanácsos, Trefort Ágoston személyi titkára. 1905-1912 között államtitkár. Pestújhely önállósodásának és az állami iskola ügyének támogatója.

„...mértánolva a község mérhetetlen anyagi áldozatát és felismerve iskoláinak nemzeti fontosságát: az akkor már népes elemi népiskola államosítását hivatali hatalmának teljes latbavetésével hamarosan, minden akadály nélkül keresztülvitte. Ime így lépett be ő is a község halhatatlanjainak díszes csarnokába.”

Dr. Szücs István előszava a Deák S. – Németi E. (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve-ben

A tud. ismeretterjesztés érdekében megalapította az Uránia Tudományos Színházat és a Tudományos Egyesületet, melynek folyóirata az Uránia (1900-1924) volt.

F. m.:A hazai középiskola reformja. Bp. 1885.; Csáky Albin. Bp. 1894.; Wlassics Gyula. Bp. 1907.

Forrás:

Új Idők Lexikon Bp.1940

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Klebelsberg Kunó gróf (1875. november 13.-1932)

Kultúrpolitikus, minisztériumi főtisztviselő, miniszter, nemzetgyűlési, országgyűlési képviselő. A Magyar Tudományos Akadémia tagja, a Magyar Történelmi Társaság és több tudományos egyesület elnöke. Vallás- és közoktatásügyi minisztersége alatt kiépült a tanyasi iskola hálózat. Megreformálta a polgári és leány középiskolák szakmai szerkezetét. Sokat tett a szegedi és a pécsi egyetem felállításáért. Megalapította a ma is működő bécsi és római, valamint a már megszűnt berlini magyar intézetet. Pestújhely díszpolgári címmel tüntette ki.

Halmi Károly (Felsőlövő, 1883 – Pestújhely, 1931.)

Tanító, a polgári iskola első igazgatója 1906-1928 között

Már mielőtt önállósulna a település, itt tanít az elemi népiskolában. A telepések második generációja első iskolamesterét tiszteli személyében. Több ciklusban községi képviselő, tagja a polgári iskola iskolaszékének, annak a bizottságnak, amely az elemi emeletréépítését irányítja. 1910-ben alfabetá-tanfolyamot szervez, ő is ott van azok között, akik a munkás-gimnáziumot alapítják. Tagja a Pestújhelyi Hitelszövetkezet igazgatóságának, aktív részese a katolikus templom építését előkészítő bizottságnak. 1883-ban született Felsőlövön, Burgenlandban, itt végezte el iskoláit is. Tanítóként először – két évig – Torbágyon működött, 1906-ban nevezték ki a Széchenyitelepre segédtanítónak, 1908-tól a tanintézet igazgatójának. Kezdetben a fiúk és a leányok évfolyamainak is igazgatója volt, később már csak a leányok iskolájának munkáját irányította, s ezzel együtt igazgatója volt az iparostanonc-iskolának és az óvodáknak is. A háború alatt a kultuszminisztériumba rendelik be: segéd-tanfelügyelőként dolgozik, de aztán visszatér pestújhelyi hivatalaihoz. 1931. augusztus 25-én halt meg.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Gyurcsovecz Károly

A polgári iskola igazgatója 1928-1932 között

Negyvenévi tanítói pályájának utolsó 15 évében szolgált Pestújhelyen az állami elemi fiúiskola igazgatójaként. (Aktív pályája utolsó évében, 1931 és 1932 között a Halmai Károly váratlan halálával megüresedett leányiskolai igazgatói posztot is betöltötte.) Ő is erdélyi menekültként került – 1917-ben – a községbe, ezt megelőzően, miután 1892-ben elvégezte a lévai tanítóképzőt, különböző erdélyi állomáshelyeken tanítószkodott. 1932-ben vonult nyugalomba, szép ünnepségen búcsúztatta az iskola, a tantestület és a község: megfestetve ebből az alkalomból arcképét is, amelyet a tantestület termében helyeztek el. Gyurcsovecz Károly is tagja egy periódusban a húszas évek végén a képviselő-testületnek, második felében parancsnoka a helyi tűzoltóságnak. Az 1933-ban megalakult Pestújhelyi Nemzeti Egységpárt egyik körzetvezetője.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Bódy (Eicher) Ottó

A polgári iskola igazgatója 1932-1945 között. Az iskolai ingyentej akció az ő nevéhez fűződik.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Deák Sándor

Iskolaigazgató a Pestújhelyi úti iskolában, mely a polgári iskola utódja

Emlékezetes alakja Pestújhely iskolatörténetének. A húszas években lesz a polgári fiúiskola igazgatója, majd amikor az intézet új épületbe, a polgári leányiskolával közösen üzemeltetett komplexumba költözik, a leányiskolának is ő lesz a vezetője. A harmincas évektől képviselő, politikai attitűdjét nemzeti érzületének hevülete határozza meg, így és ezért lesz a helyi névmagyarosító mozgalom vezéralakja. Egy talán mellékesnek gondolt kezdeményezésével, illetve munkájával írta be végül is nevét a sajtótörténetbe. Ő volt az ország katolikus polgári iskolái diáklapjának, a karrierjét pestújhelyi könyvmatosként kezdő Magyar Diáknak a szerkesztője. Életútja további részleteit nem ismerjük.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Dr Stumpf Sándor (1884 – 1948)

Püspöki kamarás, tanügyi főtanácsos, a pestújhelyi Felsőkereskedelmi Fiúközépiskola igazgatója

Hidasnémetiben született 1884-ben, középiskoláit Kassán, teológiai tanulmányait ugyanitt és Budapesten végezte, 1907-ben szentelték pappá. Tanári pályáját Kassán kezdte, 1924-től lett a pestújhelyi felsőkereskedelmi iskolaigazgatója. Élénk résztvevője a helyi közéletnek, időnként miséző papként is megjelenik a plébániatemplomban. 1927-ben választják meg először s azután még több ciklusban képviselőnek. 1947-ben vonult nyugállományba, 1948-ban halt meg.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Török Eugénia

A polgári leányiskola (Szücs István utcában) első tanítója, 1911-től

Szabó Etelka

Óvónő. 1910-ben elsőként magánóvodát nyitott a Gergely utcában, az intézményt 1912-től átvette az állam.

Ma a Rákospalotai Múzeum működik az épületben.

Brosko Jánosné

A első zeneiskolát nyitotta meg Pestújhelyen 1911-ben. A tanítás zongora-, cimbalom-, hegedű- és elméleti tanszakon, heti három órában folyt.

Olenyik Ilona

Tanítónő, a Munkáskórházban ápolat katonák számára analfabéta tanfolyamot szervezett

Dr. Pallos László

A női kereskedelmi szakiskola igazgatója

Molnár József

A római katolikus elemi iskola igazgatója

Mindegyikükhöz:

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

EGÉSZSÉGÜGY

Dr. Weszter Sándor

Községi orvos és közgyám. Evangélikus presbiter. A Pestújhelyi Közlöny szerkesztője. A Polgári Társaskör dístelnöke.

1907 óta, mint a biztosító orvosa a telepen dolgozik, hamarosan ide is költözik. Pályáját néhány évvel korábban a Lipótmezei elmeógyógyintézetben kezdte, innen került a széchenyitelepi Niedermann szanatóriumba – azaz Pestújhelyre. 1910. évi kinevezésével megkapja státusát a község első orvosa. Közéleti szerepvállalásban is jeleskedik: szerkesztője a Pestújhelyi Közlönynek, majd a Pestújhelyi Naplónak – a munkáspártiak lapjának –, díszelnöke a Pestújhelyi Polgárok Társaskörének, az evangélikus egyház presbiter – az egyik kezdeményezője az egyházközség megalapításának –, elnöke az Egyesült Községi Pártnak. 1934 októberében, egy évvel nyugalomba vonulása után hunyt el. Öt leánya és egy fia közül Erzsébet és Lili vívtak ki saját jogon is ismertséget, elismerést. Előbbi mint ötvös-iparművész, utóbbi mint aki művészi táncprodukcióival gyakori szereplője a helyben és a környék falvaiban, városaiban megrendezett jótékonyági esteknek, amatőr színházi produkcióknak. Szépen induló karrierjének, az első komolynak látszó szerződés megkötésének az atyai szigor állta útját.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Dr. Weszter Sándorné

A Vöröskereszt pestújhelyi fiókjának társelnöke dr. Szücs István mellett.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Dr. Lövey József (1900 - 1976)

Községi orvos. 1922-től dolgozott Pestújhelyen. Ő is azok körébe tartozik, akik szolgálatnak tekintették működésüket, beleértve például a honoráriumok kérdését is: gondosan vezetett nyilvántartásában minden évben lezárt egy fejezetet, annullálva az addig összegyűlt adósságokat. Lövey doktornál újévkor minden adós új évet kezdhetett. Mindenki ismerte, becsülte. Éjjel-nappal dolgozott, fáradhatatlanul.

1900-ban született Kiskunmajsán. A zuglói István gimnáziumban, majd a Barcsayban végezte középiskoláit, 17 évesen bevonult katonának, frontszolgálatra. Orvosi tanulmányait, beleértve a belgyógyász és szülész-nőgyógyász szakvizsgákat, 1925-ben fejezte be, de már néhány évvel korábban (1922-től. Forrás Ezüstkönyv p. 45-46.) – segédorvosként – a pestújhelyi szanatóriumban dolgozott. 1925-től másodorvos Weszter Sándor mellett, akinek nyugdíjba vonulása után megörökölte községorvosi megbízatást. Ő is azok körébe tartozik, akik szolgálatnak tekintették működésüket Pestújhelyen, beleértve például a honoráriumok kérdését is: gondosan vezetett nyilvántartásában minden évben lezárt egy fejezetet, annullálva az addig összegyűlt adósságokat. Lövey doktornál újévkor minden adós új évet kezdhetett. Mindenki ismerte, becsülte. Éjjel-nappal dolgozott, fáradhatatlanul. Még a legzordabb időkben is, az ostrom hónapjaiban vagy később, 1956-ban. Oldalkocsis motorkerékpárjával

rendületlenül járta az utakat – s ez lett a veszte is. Történetünk kronológiáján túl esik az esemény: az ötvenhatos forradalom heteiben történtek leírása, itt is csak arra a mozzanatra térünk ki, ami Lövey doktor személyére vonatkozik. 1957-ben feljelentették, hogy azon a bizonyos oldalkocsis motorkerékpáron fegyvereket szállított a felkelőknek. A házkutatás során találtak is két régi kardot és néhány röpcédulát, amelyet a doktorfelesége felszedett az utcán, és meggondolatlanul megőrzött az iratok között. Félévre internálták, 1957. december 31-én szabadult. 1965-ben ment nyugdíjba, 1976-ban halt meg.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Dr. Bezsilla Erzsébet

Az első orvosnők egyike

Forrás:

Szóbeli helybéli adatközlés.

P. Klázer Gyula

Gyógyszerész, 1909-ben alapította gyógyszerárát a Segítő Máriához, az Önk.

Tűzoltóság parancsnoka

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Kaczián Sándor (1872 - 1936)

Gyógyszerész, 1914-ben nyitotta meg az Apolló patikát, a piac közelében. Közismert alakja volt a két háború közötti Pestújhelynek, élénk résztvevője az eseményeknek, virilistaként tagja a képviselőtestületnek. Úgy ismerték, mint aki készségesen és mindenkinek hitelezte a medikamentumokat: nagy börtárcájában őrizte sokszor évekig a „hitelleveleket”, annak legkisebb reménye nélkül, hogy valaha is behajthatná, megkaphatná a kisebb-nagyobb összegeket.

A község második patikájának az elsőnél sokkal kitartóbban, évtizedeken át működő tulajdonosa 1872-ben született Rozsnyón, s a Felvidéken kezdte hivatását is gyakorolni: első patikája szülővárosában működött. 1936-ban halt meg, üzletét lánya, Sarolta vette át. Sok papírját egy papírra cserélte 1950-ben – már Sarolta lánya. Arra a sajtócédulának is alig nevezhető „okiratra”, amelyben közlik, hogy az üzlet megszűnt. Államosították.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

A kórházban (sosem volt a község tulajdona) dolgoztak:

Dr. Niedermann Gyula (Károly? 1916) ideggyógyász

Dr. Hahn Dezső, a Munkáskórház első igazgatója (1913), ipari megbetegedések (!) kezelése

Dr. Lévai József, a Munkáskórház második igazgatója

Brinzey Aurél munkáskórházi gondnok, a Vöröskereszt p.újh-i fiókjának létrehozója, később pénztáros

Dr. Sebestény Gyula prof.: ő az első Kossuth-díjas orvos, hazánkban elsőként végzett tüdő eltávolítást.

MŰVÉSZETEK

Bátki József (1877-1948)

Festőművész, a település alapító polgárai közé tartozik. A Pestújhelyi Polgárok Társaskörének szervezője majd vezetője, tagja a kaszinó választmányának, másokkal együtt szervezője a helyi munkásgimnáziumnak, ingyenes rajztanfolyamokat tart. Közel fél évszázadig élt Pestújhelyen, számos művével gazdagította a község intézményeit.

1877-ben született Zagyvarónán. Festészetet, szobrászatot Budapesten, Párizsban és Münchenben tanult, később Róth Miksa üvegfestő intézetében dolgozott. Az ő műve például a Kossuth-mauzóleum mennyezetképe. A Hadtörténeti Múzeum számára festette meg 1918-ban 36 tábornok portréját. Közönségsikert főleg faszobraival ért el, a Megy a juhásza számaron című munkáját a Nemzeti Galéria őrzi. 1939-ben jelent meg az Élővonalak című, a rajzolás technikáját bemutató könyve. Közel fél évszázadig élt Pestújhelyen, 1948-ban halt meg.

Számos művével gazdagította Pestújhely közintézményeit – ezek egy része sajnos már elveszett, elpusztult. Ilyen mindenekelőtt az a nagyméretű mozaikkompozíció –Krisztus a gyermekkel –, amely a mai Ady Endre utcai iskola homlokzatát díszítette (1912). Szerencsésebbek oltárképei, amelyek megmaradtak: a katolikus templom oltárképe és freskói, valamint az evangélikus templom számára festett Krisztust ábrázoló olajképe. Igen aktív tagja a helyi közösségnek. Egyik szervezője – egy időben vezetője – a Pestújhelyi Polgárok Társaskörének, tagja a kaszinó választmányának, másokkal együtt szervezője a helyi munkásgimnáziumnak, ingyenes rajztanfolyamokat tart, és így tovább.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Zajti Ferenc (1886 - 1961)

Festőművész, református presbiter, a „Világosság” társaság elnöke. A festőművész pályára Münchenben készült, közben elvégezte a református teológiát. 1907-1926 között a budapesti városháza tisztviselője, majd 1946-ig, nyugdíjba vonulásáig a Fővárosi Könyvtár keleti gyűjteményének vezetője volt. Festőként Hollósy Simon követője, több tájképét őrzi a Nemzeti Galéria. Járt Indiában is, ősi kultuszokat, a magyarság gyökereit kutatva.

A magányos művész és tudós különös, mondhatni külön figurája a pestújhelyi társaságnak. Hosszú fehér hajával, lengő fehér szakállával, szálás, szép természetével feltűnő jelensége az utcaképeknek, arról már nem is beszélve, hogy ki mindenki kereste fel Bezsilla utca 18. szám alatti otthonában. József főhercegtől kezdve – aki verseit hozta el megmutatni a mesternek – Rabindranath Tagoréig – aki szintén hozhatta volna saját verseit, de nyilván inkább levélbarátjához jött, viszonzni annak indiai látogatását. Mert Zajti természetesen járt Indiában is, ősi kultuszokat, a magyarság gyökereit kutatva Magának való ember volt. Csak akkor jött tűzbe, ha elméleteiről, filozófiai hitvallásának elemeiről beszélhetett valakinek. Egyik tételes történelmi vallásnak sem volt híve: teremtett magának egy különbejáratú, saját hitet. Alkonyodó öregkorában már nem láthatták a pestújhelyiek. Élettársával együtt Aréna úti műtermébe költözött. Itt is halt meg. S mire a családértessült a dologról, eltűnt onnan minden, ami fontos vagy érték volt. Könyvtárának kötetei, képei – alkotásai –, iratai, feljegyzései.

Soha többé semmi sem került elő. Ami mármost Zajti hivatalos életrajzát illeti, azt így foglalhatjuk össze: Újfehértónszületett 1886-ban. A festőművész pályára Münchenben készült, közben elvégezte a református teológiát. 1907-1926 között a budapesti városháza tiszviselője, majd 1946-ig, nyugdíjba vonulásáig a Fővárosi Könyvtár keleti gyűjteményének vezetője volt. Irodalmi munkássága a „turanizmus tudománytalan fajelméleti ideológiáját tükrözte”. (Idézet a Magyar Életrajzi Lexikon szócikkéből.) Ő fordította le Zarathustra Zend-Avestáját. Festőként Hollósy Simon követője volt, több tájképét őrzi a Nemzeti Galéria. 1961-ben halt meg Budapesten.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Bezerédi Gyula (1858 Mogyorós, ma: Mogyorósbánya, Komárom-Esztergom m. - 1925 Budapest)

Szobrászművész. Neve ott áll a „honfoglalók” között 1898-ban. 1878 táján Újpesten volt műterme. Korának elismert művésze, számos köztéri alkotása ma is áll Budapesten (Pl.: Vigadó, Országház, Keleti pályaudvar). Valószínűleg dr. Bezsilla Nándorról mintázta meg Tinódi Lantos Sebestyén szobrának fejét. Az első magyarországi motorkerékpár-tulajdonos volt.

Szobrászművész. Neve ott áll a „honfoglalók” között. 1878 táján Újpesten (a Leibstück Mária utcai elárverezett evangélikus templom épületében) volt műterme.

Korának elismert művésze, számos köztéri alkotása ma is áll Budapesten (Pl.: Vigadó, Országház, Keleti pályaudvar). A kolozsvári Mátyás-szobor elkészítésekor másodikként díjazták pályázatát, Fadrusz János lett az első, az ő szobra készült el végül. Az új Operaház palotájába ő mintázta a király-lépcső két Mátyás korabeli apródjának bronzalakját. Ő készítette a munkácsi, a zimonyi és a pannonhalmi millenniumi emlék szobrászati díszét, az Országház épületére pedig Werbőczy, Losonczy István és Dobó István kőszobrát. Valószínűleg dr. Bezsilla Nándorról mintázta meg Tinódi Lantos Sebestyén szobrának fejét. 1911-ben a „Fészek” Művészek Klubjának igazgatója. Az első magyarországi motorkerékpár-tulajdonos volt.

Ismertebb közterületi munkái:

- 1) Keleti pályaudvar (korabeli nevén Központi indóház) homlokzati díszítő szobrai. Budapest 1884. Bezerédi Gyula - Janzer Frigyes, Gyurcsek Ferenc
- 2) Keleti pályaudvar a Közlekedés allegóriája. Budapest 1884. Bezerédi Gyula
- 3) Tóth Kálmán szobra. Baja 1894. Bezerédi Gyula
- 4) Ezredévi emlékmű. Zimony (Zemun, Szerbia), 1896. Róna József - Bezerédi Gyula
- 5) Országház kupolacsarnoka: Hunyadi Mátyás. Budapest 1896. Bezerédi Gyula
- 6) Országház kupolacsarnoka: Hunyadi János. Budapest 1896. Bezerédi Gyula
- 7) Országház - déli végfal: Werbőczy István. Budapest 1905. Bezerédi Gyula
- 8) Országház - keleti homlokzat: Dobó István. Budapest 1905. Bezerédi Gyula
- 9) Országház - keleti homlokzat: Pállfy Miklós, Budapest 1905. Bezerédi Gyula
- 10) Millenniumi emlékmű Pannonhalmán. Pannonhalma 1897. Bezerédi Gyula - Berczik Gyula - Aba-Novák Vilmos - Lebó Ferenc
- 11) George Washington szobra. Budapest 1906. Bezerédi Gyula
- 12) Tinódi Lantos Sebestyén. Budapest 1907. Bezerédi Gyula - Jámborszky Lajos

- 13) A Széchenyi fürdő homlokzati fém szobrai közül az egyik Tryton alakja. Budapest 1913.
Bezerédi Gyula

A Hildebrand-Wolfmüller volt az első, sorozatgyártásban készülő motorkerékpár, és ilyen volt a hazánkban közlekedő első motorkerékpár is. **Bezerédi Gyula** szobrász volt az első, aki 1896-ban vásárolt egy Hildebrand-Wolfmüller motorkerékpárt. Nem sokáig élvezte azonban a motorozást, mert egy indításnál a motor gázosítója kigyulladt. Bezerédi gyorsan túladott rajta, Janitsáry Iván, ismert kerékpárversenyző vásárolta meg. A motort, mivel a hajtókarok közvetlenül a hátsó kereket hajtották, megálláskor le kellett állítani, induláskor be kellett tolni. A forgattyús hajtómű mozgását erős gumiszalagok segítették. Feljegyezték, hogy az ifjú motoros méterszámra hordott magával harisnyakötő gumit az elszakadt szalagok pótlására...

Forrás:

<http://www.szoborlap.hu/bezeredy>

<http://www.interpressmagazin.hu/index.php?page=archivum&cid=628>

Singer Antal

Szobrászművész. Neve ott áll a „honfoglalók” között 1898-ban. Később az első képviselőtestület tagja, esküdt. Rajztanár a dr. Szücs István által alapított leány polgári iskolában. Ő volt az iskola épületének tervezője is.

Ismertebb köztéri alkotásai: Országház - nyugati homlokzat: Mária Terézia főhercegnő és II. József szobra (1905)

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1916.

http://www.szoborlap.hu/14431_orzag haz_nyugati_homlok zat_maria_terez ia_fo hercegno_b udapest_singer_antal_1996.html?l&nr=1

http://www.szoborlap.hu/14432_orzag haz_nyugati_homlok zat_ii_jozsef_budapest_singer_a ntal_1905.html?l&nr=1

vitéz Báthory Kornél

Építőmester, községi építési szakértő, sok pestújhelyi épület tervezője és kivitelezője. A Pestújhelyi Általános Ipartestület újjászervezője, majd elnöke. Kezdeményezője volt a Revíziós Országászló felállításának is, amely emlékmű emelésekor „a szakipari munkák terveit, majd kivitelezését ingyen, a maga költségére elvégezte”.

A Báthory fiúk, a község legismertebb figurái voltak és lehettek. Mint építési vállalkozók tulajdonképpen csak 1926-ban önállósították magukat, de már addig is számos helyi megbízás részeseiként, társadalmi akciók szervezőiként vannak jelen a vállalkozói és a közéletben. Különösen Báthory Kornél jeleskedik e tekintetben, akinek érdeme, hogy rendezte az Ipartestület zilált ügyeit, megalapította a Frontharcosok Szövetségének helyi szervezetét, amelynek elnöke volt. Mint községi építési szakértő a húszas és harmincas, sőt a negyvenes évek minden építési ügyében részt vesz. Kezdeményezője volt a Revíziós Országászló felállításának, amely emlékmű emelésekor „a szakipari munkák terveit, majd kivitelezését ingyen, a maga költségére elvégezte”.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Báthory Tibor**Építőmester, fivérével, Báthory Kornéllal közös vállalkozást működtettek.****Forrás:**

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Báthory Győző**Tartalékos alhadnagy, 1919-ben kivégezték Cegléden. 1922-1945 között róla nevezték el az Apolló utcát.**

1922-ben dönt úgy Pestújhely képviselőtestülete, hogy a helyi társadalomban aktív szerepet játszó Báthory családnak egy szerencsétlen véget ért tagjáról nevezik el az addigi Apolló utcát. Báthory Győző tartalékos alhadnagyról, aki – az indoklás szerint –, „a gyászos emlékü proletárdiktatúra egyetlen áldozata községünkéből”, akit „Szamuely pribékjei Cegléden elfogtak és agyonlőttek”. A Báthory név 1945-ben kerül le a házfalakról.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Dávid István**Kőfaragó. Ő készítette 1924-ben az első világháborús emlékművön álló Honvéd alakot.****Forrás:**

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Podráczky Mihály**Kőfaragó mester, aki 38évig élt és dolgozott a temetőhöz közelítő dűlő mentén, a Hősök útja 7. szám alatt. 1920-ban nősült, így került Pestújhelyre, itt élt 1965-ig, haláláig. Közreműködött a református templom építésében is.**

1895-ben Süttön egyenesen a szakmába született bele Podráczky Mihály kőfaragó mester, aki 38 évig élt és dolgozott a temetőhöz közelítő dűlő mentén, a Hősök útja 7. szám alatt. 1920-ban nősült, így került Pestújhelyre, ahol aztán ki is tartott 1965-ig, haláláig. 1925-ben a Parlament kőfaragó műhelyében kezdte budapesti karrierjét, 1927-től már a Hősök útján is van műhelye, ahol ebben az évben nyílik meg sírközülete, ez időtől fogva számos síremléket készített, s közben nagyobb megbízásokat is vállalt sokfelé az országban, Budapesten is és természetesen Pestújhelyen, például a református templom építésében közreműködve. 1946-ban bekövetkezett súlyos autóbalesete ellenére gyakorlatilag élete végéig dolgozott: az utolsó periódusban már a kiürített pestújhelyi- helyett a palotai temetőnek.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Toporasevits Uros üvegfestő (1869 - ?)**Épület- és díszmű üvegező. Többször volt tagja a község képviselő-testületének, pénztárosa és vezetőségi tagja a helyi ipartestületnek. Róth Miksa műhelyében több mint két évtizedig vett részt a leghíresebb fővárosi üvegművész megbízásainak**

teljesítésében, több mint egy évtizeden át munkavezetőként. 1909-ben önállósítja magát Pestújhelyen. Munkái az ország számos templomát, középületét díszítik.

1869-ben Orlodon született, 1885-ben szabadult fel Nagybecskereken, majd Budapesten Forgó István üvegfestészetében dolgozott. Rövid idő múlva Róth Miksa műhelyébe került.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Akik fontos személyiségek, de eddig nem találtam közelebbi adatokat róluk:

Ifj. Lakits Nándor építész

Gentischer János kőfaragó

Molnár Ottó (Mottó) grafikusművész(?), karikaturista

Peti János, festőművész

Ecsődi Ákos festőművész

Pallay Sándor festőművész, a r. k. polg. fiúiskola tanára.

Harsányi Dezső színháztulajdonos

Dalibor Ferenc karnagy (1915)

Lichter Lajos az Uri banda vezetője

TUDOMÁNY

Lubrich Ágost (1825-1900)

Egyetemi tanár, pedagógiaprofesszor a pesti egyetemen. A neveléstudomány szerves részének tekinti a pszichológiát, az antropológiai és anatómiai-biológiai kérdéseket, segédtudományainak tekinti továbbá az etikát, a pszichológiát, a jog- és orvostudományt valamint a politikát. Lubrich pedagógiájának alapvető jellegzetessége a vallásos nevelés. Meghalt 1900. júl. 14. Rákospalotán a Széchenyi-telepen.

A kiegyezés után báró Eötvös József kultúrpolitikai koncepciója alapján megindult a hazai tanügy korszerűsítése. A közoktatási törvényeket gyökeresen átalakították és napirendre került az ország ekkori egyetlen, Pesten működő egyetemének újjászervezése is.

1870 februárjában kinevezték a neveléstudományi tanszék nyilvános egyetemi tanárát. Az új pedagógiaprofesszor, Lubrich Ágost ezt követően 30 évig állt a tanszék élén, mint annak első ténylegesen működő világi egyetemi tanára. Lubrich még Pozsonyban gimnáziumi tanár, amikor 1868-ban megjelent négykötetes elméleti pedagógiai munkája: a Neveléstudomány.

Ez a mű az első hazai rendszerezett és teljességre törekvő elméleti pedagógiai munka, amely szerencsésen ötvözte a hazai pedagógiai hagyományokat a XIX. század második felének német törekvéseivel. Széles teret szentel a nevelés antropológiai, anatómiai-biológiai kérdéseinek, mert felfogása szerint a nevelés céljának és eszközeinek a megállapításához ezek a szempontok szolgálnak alapul. A neveléstudomány szerves részének tekinti a pszichológiát, ezért művének bevezető részében általános lélektani kérdésekkel is foglalkozik. A neveléstan

segédtudományainak tekinti továbbá az etikát, a pszichológiát, a jog- és orvostudományt valamint a politikát. Lubrich pedagógiájának alapvető jellegzetessége a vallásosság.

1871. máj. 17-én a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjai sorába választotta a bölcséleti osztályba; azonban elvei miatt támadásoknak volt kitéve, akadémiai tagságáról lemondott. 1887-ben a pápa aranymisés jubileuma alkalmából a magyarországi tanférfiak zarándoklatát vezette Rómába Breznay Béla elnöktársával, hol az Academia Religione Catholica nagytermében rendezett díszülésen A régi és új gymnasium szervezete cz. felolvasást tartott magyarul (megjelent a Kath. Szemlében 1888.) 1893-ban a pápa püspöki jubileuma alkalmából rendezett zarándoklatban is részt vett. Meghalt 1900. júl. 14. Rákospalotán a Széchenyi-telepen.

Forrás:

users.vpg.sulinet.hu/sam/pszfs/feladatok/F05_nyers.doc

<http://mek.niif.hu/03600/03630/html/1/114462.htm> (= Szinyei József: Magyar írók élete és munkái)

dr. Bors Emil (1846 – 1918)

Egyetemi jogászprofesszor. Az első polgárok egyike. Keveset tudunk életéről. Egy sor Gerecze Margit visszaemlékezésében: „Papa és az öreg Bors csinálták az önálló Pestújhelyet.” Villáját 1910-ben átengedte a szerveződő katolikus gyülekezetnek, kápolna céljaira.

Már a legkorábbi periódusban telket vásároló, villát építő egyetemi professzorról keveset tudunk. Tulajdonképpen csak néhány momentumot őriz a helybéli emlékezet vele kapcsolatban. Az egyik egy sor Gerecze Margit visszaemlékezésében: „Papa és az öreg Bors csinálták az önálló Pestújhelyet.” Vagyis egyike volt az elszakadás harcos szorgalmazóinak. A másik, hogy villáját 1910-ben átengedte a szerveződő katolikus gyülekezetnek, kápolna céljaira. 1906 körül épült a szép, díszes villa a mai Szücs István és Ady Endre utcasarkán, amikor a jog professzora nyugalomba vonult, és ide költözött. Bors Emil 1846-ban született a Baranya megyei Német-Ürögön, a gimnáziumot Pécsen, egyetemi tanulmányait Bécsben és Budapesten végezte. Kezdetben hivatalnok a kereskedelmi minisztériumban, 1874-től a pécsi jogakadémián tanítja a politikai tudományokat. 1918-ban halt meg.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Bezszilla László, a „Lepkekirály” (1903-1983)

Bezszilla Nándor idősebbik fia. Világhírű entomológus. Több új fajt is felfedezett, gyűjteményének egy része máig Pestújhelyen látható, a „Pille-villa”-ban.

1903-ban született, s érettségi után orvosnak tanult. Később átnyergelt a közgazdaságtanra, azon belül is az agrártudományokra, és első állásában a Semsey grófok uradalmának hivatalnokja lesz. Közben már nagy intenzitással gyűjti a lepkéket, gyűjteménye a harmincas évek elején már túlzás nélkül mondható világhírűnek. Kirándulásai az ornitológia területén sem maradtak eredménytelenek: híressé tette Pestújhely községet azzal a fekete verébbel, amelyet itt fogott be, és melynek nem volt párja sehol a világon. Lőtt fehér verebet is, Frici nevű csókájával – szinte szó szerint így volt – interjút készített a Tolnai Világlapja tudósítója. A Pille-villába pedig minden nap jött a posta az egész földkerekséggel folytatott

cserelevelezés okán, állítólag elég volt megcímezni a borítékot: Magyarország, Pille-villa, s az ide talált. Több új fajt is felfedezett a tudománynak, és mindet itt, Pestújhelyen vagy a község határában. Ezeket nevének kezdő-betűjével (is) jelölve vezette be az entomológia nemzetközi szakirodalmába. Ilyenek a *Nigromaculatus* B. L., a *Pestujhelyiensis* B. L., a *Brunneolus* B. L., vagy a *Schwendtneri* B. L. (az utóbbi, cseppet sem latinos „előnév” felesége, Scwendtner Rózsa vezetékneve). Gyűjteménye nagyobbik részét már a harmincas évek közepén a Nemzeti Múzeumnak ajándékozta, kétezer darabos magánmúzeuma azonban (a pestújhelyi kórház pincéjében vészelte át a családdal együtt az ostromot), haláláig a lakásán volt felkereshető, ebből adományozott iskoláknak, ennek bemutatásával tartotta előadásait, kiállításait, itt és másutt az országban, utóbb már a TIT felkérésére. Ekkor persze már régen nyugdíjas. Aktív időszakában sokhelyütt dolgozott, vezette a múzeum lepkeosztályát, dolgozott a Növény-védelmi Kutató Intézetben, az Iskolai Szemléltető Eszközök Intézetében. Természetesen mindig főként a lepkékkel foglalatoskodva. 1983-ban halt meg.

Forrás:

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Baráth Zoltán (1924. – 1982)

Biológus, egyetemi tanár. Pestújhely szülöttje. 1957-től gimnáziumban tanított, s később a Természettudományi Múzeum Növénytárának kutatója lett. 1965–75 között az MTA Vácrátóti Botanikai Kutató Intézetében dolgozott. 1966-ban doktorált. 1975-ben Nagykanizsára, az Agrártudományi Egyetem Agronómiai Karára nevezték ki tanszékvezetővé, s itt dolgozott haláláig. Jelentős részt vállalt a Bükk-hegységi vegetáció-kutatásban és az országos gyomfelvételezésekben. Értékesek a felhagyott szőlőkről készített növénytakaró-vizsgálatai.

A budapesti tudományegyetemre 1943-ban iratkozott be. Tanulmányait a háború megszakította, s a hadifogságból visszatérve 1950-ben szerzett oklevelet. Ezt követően az Agrártudományi Egyetem Kertészeti Karán lett tanársegéd. 1957-től gimnáziumban tanított, s később a Természettudományi Múzeum Növénytárának kutatója lett. 1965–75 között az MTA Vácrátóti Botanikai Kutató Intézetében dolgozott. 1966-ban doktorált. 1975-ben Nagykanizsára, az Agrártudományi Egyetem Agronómiai Karára nevezték ki tanszékvezetővé, s itt dolgozott haláláig. Florisztikai és taxonómiai tárgyú publikációi a Földrajzi Értesítőben, az MNM folyóiratában és a vácrátóti intézet kiadványaiban jelentek meg. Az Akadémiai Kiadó Biológiai Lexikonjának munkatársa volt. – Részt vett a növénytakaró-ökológiai minősítésére és összehasonlítására szolgáló ún. TWR értékekről összeállított alapvető tanulmány elkészítésében, 1967-ben. Jelentős részt vállalt a Bükk-hegységi vegetáció-kutatásban és az országos gyomfelvételezésekben. Értékesek a felhagyott szőlőkről készített növénytakaró-vizsgálatai. – Irod. Simon T.–Koltay A.: B. Z. emlékére (Bot. Közl., 1984. 1–2. sz.).

Forrás:

Magyar Életrajzi Lexikon 1000-1990

SPORT

A Krausz fivérek

Krausz Ferenc dr. - Krausz ..... - Krausz Hugó

A Pestújhelyi Sport Club alapítói

Dr. Névy Gyula

Ügyvéd. A PSC első elnöke

Báder Dezső

Virilis (vagyon) jogon a képviselőtestület tagja, több ciklusban megválasztott esküdt. A Pestújhelyi Sport Club egyik szervezője, mecénása.

A PöSöC csapatának játékosai a győztes focimérkőzések után rendszeresen vendéglőjében fogyaszthatták el bőséges ebédjüket, s a jótékonysági akciók szervezői mindig számíthattak rá. A II. világháborút a családból hárman éltek túl, köztük ő is. Megtörtén, kifosztva. Az '50-es éveken újra mindent elvettek tőle, amit visszakapott, ettől teljesen összeroppant, végleg visszavonult.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Szepes Kató

A PSC első női válogatottja, gerelyhajításban

Forrás:

Dr. Czoma László (főszerk.): Tanulmányok Rákospalota-Pestújhely történetéből. Budapest, 1975.

Dalnoki Jenő

Válogatott futballista, Pestújhelyről indult, majd az FTC játékosa lett

Forrás:

Pestújhelyi út Ált. Isk. jubileumi kiadványa

Vittek (Wittek) Lajos (1932 – 1988)

Testnevelőtanár, tájfutóedző. Pestújhely szülöttje. 1965-től a Testnevelési Főiskola munkatársa; 1965-ben tanársegéd, 1967-től főiskolai adjunktus, 1975-től egyetemi adjunktus, 1986-tól egyetemi docens. 1985-ben a TF-en a tájfutás kezdeményezője, a tájfutósport-edzőképzés vezetője.

1955-ben a Testnevelési Főiskolán (TF) testnevelőtanári, 1974-ben tájfutó szakedzői oklevelet szerzett, 1981-ben ugyanott doktorált. 1955-től 1957-ig Sajószentpéteren testnevelőtanár 1957-től 1960-ig a budapesti XVIII. ker. Bajcsy Zsilinszky Általános Isk., 1960-tól 1964-ig a bp.-i Apáczai Csere János Gimn. testnevelőtanára. 1965-től a TF Időszaki és Küzdősportok Tanszék, 1986-tól a TF Testneveléstudományi Tanszék munkatársa; 1965-ben tanársegéd, 1967-től főiskolai adjunktus, 1975-től egyetemi adjunktus, 1986-tól egyetemi docens. 1985-ben a TF-en a tájfutás kezdeményezője, a tájfutósport-edzőképzés vezetője. 1961-től a Bp. Pedagógus tájfutó szakosztályának vezetője, a M. Tájékoztató Futó Szöv. (MTFSZ) elnökségi tagja, az MTFSZ edzőbizottság vezetője.

KÖZÉLETI SZEREPLÉST VÁLLALÓ IPAROSOK, KERESKEDŐK, STB.

Báder Gusztáv (? - 1937)

Fa- és építőanyag-kereskedő, virilista képviselő, esküdt, a pestújhelyi izraelita hitközség egyik vezetője

A Báder család 1905-ben költözött Pestújhelyre, de már 1900-ban működik itt Báder Gusztáv fa- és építőanyag-kereskedése a Pestújhelyi úton. Ezzel a kereskedéssel alapította meg a család tekintélyes vagyonát: háztulajdonos, van egy festéküzletük a Pestújhelyi út 55.-ben, egy ingatlanügynökségük, egy vendéglőjük a Pestújhelyi út és az Apolló utca sarkán, működik egy fűszerüzletük és persze az építő-anyagokat forgalmazó telep, amelyet jó érzékkel nyitott itt meg a családfő, azokban az években, amikor Pestújhely épülni kezdett.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Ziegenhein Henrik épületasztalos (1870 k. - 1927)

Épületasztalosként vesz részt az épülő telep építésében és a formálódó önállóság, a helyi társadalom közösségi mozgalmában. Ő irányítja az első világháborút megelőző években a nagy népszerűségnek örvendő Munkásképzőkört, a nagy hajópadlós műhelyben működik a kör tánciskolája, s ugyanitt a háromszáz adagos népkonyha a háború nyomorúságos éveiben, amelynek megszervezésében és üzemeltetésében személyesen is sokat vállal, népes családjával együtt. Tagja az elszakadást előkészítő bizottságnak, és az első evangélikus presbitériumnak.

Későbbi, 1918-1919-es szerepvállalása miatt megfontolandó a táblakészítés!!!

Valamikor az ezernyolcszázhetvenes esztendő végén látta meg a napvilágot a Baranya megyei Udvardiban, egy sváb család barátságtalanul fogadott újnemzedéke első tagjaként. Édesanyja ugyanis leányanyaként szülte meg, s hamarosan el is menekült a faluból, a szégyen elől, egyenesen Németországba, soha többé nem jött haza, nem látta, nem látogatta meg a fiát. A nagyszülők ugyan felnevelték a gyereket, de sohase fogadták el a maguk véérének, szűkebb és tágabb környezete egyaránt érzékeltette vele, hogy Udvardiban nincs és nem is lesz soha becsülete. Így hát tizenhat évesen maga is a szökést választotta, Pestre menekült, ahol egy asztaloshoz állt be inasnak: a gyalupad volt az ágya, a forgács söprése minden mulatsága. De a szakmát becsülettel kitanulta. S hamarosan – alig múlt húszesztendős – meg is nősül, egy felvidéki születésű mosónőt vesz feleségül. Egyike azoknak a pestújhelyieknek, akik azért kerültek a településre – a legelső kiköltözők között –, mert Pesten nem tudtak volna lakást bérelni. Ziegenheinék például szinte számolatlanul születő gyermekeik miatt. Kilencen voltak a Ziegenhein gyerekek, de mire idáig ért a családi létszám, már a sajátjukban laknak, 1906 körül építi fel a családfő a harminc méter hosszú műhellyel megtöltött házat a mai Nádastó utcában. Épületasztalosként vesz részt az épülő telep építésében és a formálódó önállóság, a helyi társadalom közösségi mozgalmában. Tagja az elszakadást előkészítő bizottságnak (1909), és az első evangélikus presbitériumnak (1911-től). Ő irányítja az első világháborút megelőző években a nagy népszerűségnek örvendő Munkásképzőkört, a nagy hajópadlós műhelyben működik a kör tánciskolája, s ugyanitt a háromszáz adagos népkonyha a háború nyomorúságos éveiben, amelynek megszervezésében és üzemeltetésében személyesen is sokat vállal, népes családjával együtt. 1919-ben a helyi direktórium tagja. Amennyire ez két-három emberöltőnyi távolságból megállapítható, semmiféle túlkapás nem fűződik a nevéhez,

Pestújhelyen elfogadják partnernek a helyi társadalom csoportosulásai, presztízse is van, önzetlen, határozott, jó eszű embernek ismerik. Ennek ellenére a kommün bukása után jobbnak látja elmenekülni. Előbb csak Pesten bujkál, végül emigrál. 1927-ben Ankarában halt meg.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Ferenczy Vilmos (1876 - 1962)

Közgyám évtizedeken át a képviselőtestület tagjaként. Hosszú időn át (1923-1949) elnöke a Pestújhelyi Hitel-szövetkezetnek. Elnöke a helyi Önképzőkörnek, tagja az állami elemi népiskola gondnokságának, minden községi akció tevékeny részese, különösen sokat tett – e célra sajátvagyonából is áldozva – az első világháború alatti és utáni élelmezési és jótékonyági akciók sikeréért. 1920-tól a közellátás irányítója. Munkásságáért 1931-ben belügyminiszteri kitüntetést kap

1876-ban született Erdélyben, Oláhpáloson. Felsőbb –kereskedelmi – iskoláit Kolozsvárott végezte, majd hivatásos katonaként gazdasági ügyeket intézett előbb Nagyszebenben, később Kolozsvárott, az ott állomásozó alakulatoknál. Részt vett az első világ-háború frontharcában, háborús sérülése miatt rokkantsági nyugállományba került. 1917-ben feleségével, Semmel Annával és két gyermekükkel, Dezsővel és Annával Pestújhelyre költözött. 1918-tól, a család Pestújhelyre költözésének évétől aktív szereplője a község közéletének, megalapítója a Községi Polgári majd az Egységes Pártnak. Évtizedeken át betölti a közgyámi feladatkört a képviselőtestület tagjaként. Hosszú időn át – az alapítás utáni első évektől eltekintve, amikor pénztárosa az intézménynek – elnöke a Pestújhelyi Hitel-szövetkezetnek (1923-1949). Elnöke a helyi Önképzőkörnek, tagja az állami elemi népiskola gondnokságának, minden községi akció tevékeny részese, különösen sokat tett – e célra sajátvagyonából is áldozva – az első világháború alatti és utáni élelmezési és jótékonyági akciók sikeréért. 1920-tól a közellátás irányítója. Munkásságáért 1931-ben belügyminiszteri kitüntetést kap, de –családjá emlékezete szerint – életműve legszebb kitüntetésének azt tartotta, hogy Pestújhelyen mindenki „Vili bácsi”-ja lehetett. 1962 novemberében halt meg.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Németi Elemér

Nyomdatulajdonos, lapszerkesztő, helytörténet-író. Személye és munkássága számunkra különösen fontos: lapjai, amelyeket jegyzett, két könyve – Pestújhely Háborús Évkönyve és az Ezüstkönyv – a legfontosabb forrásai a település múltja kutatásának. 1910-ben egyike a helyi ipartestület szervezőinek, hangadó a polgárok társaskörében, a kaszinóban, s szervezője az itt hamarosan megalakuló izraelita hitközségnek.

Saját elbeszélése szerint – amit az Ezüstkönyvben publikált – 1909-ben járt először Pestújhelyen, rokon-látogatóban, s úgy alakult a dolog, hogy azonnal meg is vett itt egy papírboltot, ahol még abban az évben nyomdát rendezett be, kiadandó a település első saját lapját. A háború közepéig tart ez a periódus, s nemcsak az újságkészítést vállalja az agilis fiatalember, de 1910-ben egyike lesz a helyi ipartestület szervezőinek, hangadó a polgárok társaskörében, a kaszinóban, s szervezője az itt hamarosan megalakuló izraelita hitközségnek.

A húszas évek első felében felszámolja pestújhelyi kapcsolatait, de az évtized végén új lappal – a régi folytatásával – újrakezdi, s ameddig nyomon tudjuk követni az eseményeket – a harmincas évek közepéig-végéig – ismét jelen van Pestújhely közéletében.. Sorsának további alakulásáról nincsenek információink.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Hajdú Márton (1875 - 1940)

Vendéglős. 1918 körül költözik ki Pestújhelyre. Virilistaként a húszas évek második felétől folyamatosan tagja a helyiképviselő-testületnek, részese számos társadalmi kezdeményezésnek, megbecsült figurája a helyi közéletnek.

Első munkahelye a vasút, itt szenved balesetet, a kártérítésként kapott összegből nyitja meg első vendéglőjét már az első világháború előtt, valahol a Thököly úton. Innen helyezte át üzletét Pestújhelyre 1918 körül, s költözött ki a telepre ugyanebben az időszakban. Előbb a Piac téren – a későbbi Szabó vendéglőben –, majd a kombinát megépülése után, valamikor a húszas években, a Székely utcában várja és fogadja vendégeit. A kocsmatartási jogot – helyi hírforrásaink szerint – apósa, vitéz Horgos Dezső kapta meg, de Hajdú Márton vezette az üzletet, ő volt a csak „Hajdúnak” emlegetett strand, táncterem, vendéglő első embere. Hajdú Márton 1875-ben született a Heves megyei Kápolnán, paraszt-család gyermekeként. Pestújhelyre 1918 körül költözött Fia korai halála után (1936) gyakorlatilag visszavonult az üzleti élettől, 1940-ben halt meg.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Kolb József (1878 - 1955)

1911-ben foglalta el Pestújhelyen saját házát, amelyben 1919-ben nyitotta meg csemegeboltját, áthelyezve ide terézvárosi vállalkozását. Alapításától elnöke volt a Pestújhelyi Fűszer és Élelmiszer Kereskedők Egyesületének Fűszerkereskedők Egyesületének, és mint virilista, több cikluson át tagja a képviselő-testületnek. Felügyelőbizottsági tagja a helyi tanonciskolának, társelnöke a Háztulajdonosok Egyesületének.

Kereskedőcsalád gyermekeként 1878-ban, Nagyváradon született, 1891-ben lett tanonc ugyanitt, majd Temesváron, Segesváron, végül Bécsben mint segéd működött. 1903-ban, Budapesten, az Eötvös utcában nyitott fűszer- és csemegeüzletet. Ezt helyezte át Pestújhelyre az Árvavár utcába 1919-ben. Udvarias, előzékenykereskedőnek ismerték vásárlói, akinél gyakorlatilag korlátlan volt a hitel. Tekintélyes résztvevője a helység társas életének, olyan polgár, aki éjjel-nappal dolgozva teremti meg a polgári lét feltételeit, értékrendjét: gyermekeit taníttatja, minden jótékony akciónak áldozatkész részese. Pestújhely történetének egy rövid periódusában, a legnehezebb időkben, 1944-ben, rövid időre vállalja a bírói tiszteletet is. 1940-ben vonult vissza egyébként az üzleti életből, vejének, Vadon Róbertnek adja át a csemegebolt vezetését. Az üzletet 1949-ben államosították. 1955-ben halt meg.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Nyul János (1898 - 1952)

1898-ban született, boltossegédként Pesten dolgozott. A tízes évek elején nyitotta meg a sző-vetkezet üzletét előbb a Gergely utcában, amely aztán a mai Pestújhelyi úton működött. 1933-tól képviselő a helyi testületben. A háború után tagja az igazolóbizottságnak, komoly érdemei vannak az első hónapok közellátásának megszervezésében.

Az egyesülés után – amikor a kommunista párt bekebelezte a szociáldemokrata pártot – már nem politizál. Különös tekintettel arra is, hogy mint „kapitalistát”, azaz üzlettulajdonos kereskedőt, volt baloldali elvtársai jobboldalinak bélyegzik. 1952-ben halt meg.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Oprics Mihály

Egyike a legrégebbi pestújhelyi polgároknak, fűszerüzlete a legrégebbi üzlet. Később vendéglőt is nyitott. Szorgalmával küzdötte fel magát tekintélyes polgári sorba, a községnek virilis képviselője volt éveken át.

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

Ruzicska János

Pék

Thuránszky Tádé

szivarkahüvely gyára. Pestújhely, László u. 2.

Balogh Béla

A Pestújhelyi Általános Ipartestület első elnöke. „Haladás” papír- és könyvkereskedése, nyomdai és könyvkötészeti vállalata. Pestújhely, gr. Andrássy Gy. út 36.

Balogh Béla

az Ipartestület elnöke

Lukács György (vitéz)

az Iparosok és Ker. Egylete eln., távírász őrm.

Ladányi Rezső

az Első Pújh-i Takarékpénztár R.-T. ügyvezető igazgató

Mindegyikükhöz:

Forrás:

Németi Elemér (szerk.): Pestújhely háborús évkönyve. Pestújhely, 1917.

Deák Sándor – Németi Elemér (szerk.): Pestújhely ezüstkönyve 1910-1935. Pestújhely, 1935.

Buza Péter: Pestújhely emlékkönyve. (Szerk.: Ádám Ferenc) Budapest, 1997.

1052/2011. (XI. 30.) ök. számú h a t á r o z a t

Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete **úgy dönt**, felkéri a polgármestert, hogy a helytörténeti fasor megvalósítása érdekében készíttesse el a Pestújhelyi térre tervezett fasor építészeti, környezetalakítási terveit.

Felelős : polgármester

Határidő: 2012. június 30.

(Jogsabályi hivatkozás: 1990. évi LXV. törvény 1. § (3) –(5) bekezdése)

(Szavazati arány: 17 igen szavazat, egyhangú)

(Megerősítve a PJB 622/2011. (XI. 24.) sz. határozata)